

ISTAC Tahkiminde Hakem Kararları

Arbitral Awards Under ISTAC Arbitration

Prof. Dr. Mustafa Topaloğlu (Özyeğin University, Turkey)

Abstract

Arbitration is a well-established and widely used method of resolution of disputes outside the state courts. There are various arbitration centers around the world. The Istanbul Arbitration Centre ISTAC is an independent, neutral and impartial institution providing efficient dispute resolution services for both international and domestic parties. The arbitral awards rendered under ISTAC Arbitration Rules are subject to enforcement by officers just as court decisions. ISTAC arbitration proceeding is carried out by The Sole Arbitrator or Arbitral Tribunal which consist of President and other arbitrators. The Sole Arbitrator or Arbitral Tribunal shall render the award on the merits of the dispute, within 6 months from the date upon which the completion of the signatures on the terms of reference. When the dispute is resolved by an Arbitral Tribunal, it shall decide by majority. In the absence of majority, the award shall be made by the President of the Arbitral Tribunal. The arbitral award contains information of parties and arbitrators, the reasoning of the award, the decision, the decision concerning the costs of the arbitration. The awards are signed by Sole Arbitrator or Arbitral Tribunal. The Sole Arbitrator or Arbitral Tribunal may correct ex officio any computational and typographical errors in the award within 30 days of the date on which the award was rendered. The arbitration proceedings are terminated by the issuance of the award or by the occurrence of any circumstances which are stipulated under ISTAC Arbitration Rules Article 3.

1 Kurumsal Tahkim ve İstanbul Tahkim Merkezi

Tahkim, taraflar arasındaki uyuşmazlıkların devlet yargısı dışında hakemler tarafından bağlayıcı olarak çözüme kavuşturulduğu alternatif bir çözüm yöntemidir. Bir uyuşmazlığın bu şekilde hakemler tarafından çözüme bağlanabilmesi için tahkime elverişli olması gerekir.

Genel olarak dünyada tahkim prosedürleri *ad hoc* tahkim ve kurumsal tahkim olarak iki ana grupta toplanabilir. *Ad hoc* tahkimde tahkim prosedürleri, bizzat taraflarca kaleme alınan yada atıfta buldukları belirli kural veya yasalar uyarınca veya tarafların verdiği yetkiye dayanarak hakemlerin kontrolünde gerçekleşir (Şanlı ve diğerleri 2013).

Taraflar muhtemel uyuşmazlıkları ve çözüm usullerini kendileri belirlemek yerine tahkim prosedürlerini yürütecek teknik ve idari organizasyonlara sahip kurumlardaki hakem mahkemelerini tercih edebilirler. Bu şekilde kurumsal tahkimi seçen taraflar, tahkim yargılamasını ayrıntılı düzenleyen önceden öngörülebilir kurallara tabi olurlar (Akıncı, 2020).

Kurumsal tahkimde, hakem seçimi, hakemlerin reddi, yargılama masrafları ve benzeri diğer durumlarda tahkim kurumu içinde yer alan tahkim divanı sağlıklı bir yargılama için gerekli desteği verir. Böylece tahkim yargılamasında belirsizlikler önlenerek tahkim yargılamasının uzaması engellenmiş olur (Akıncı, 2020).

İstanbul Tahkim Merkezi de Türkiye'nin önemli bir tahkim kurumu olarak İstanbul Finans Merkezi projesi kapsamında ihdas edilmiştir. İstanbul Tahkim Merkezi (ISTAC) gerek milli gerekse milletlerarası uyuşmazlıkların çözümlenmesinde tahkim hizmeti sunmak üzere kurulmuş bağımsız, tarafsız ve özerk bir tahkim kurumudur. Üyelik şartı aranmaksızın yerli - yabancı, özel - kamu tüm taraflar, İstanbul Tahkim Merkezi'nden tahkim hizmeti alabilirler.

İstanbul Tahkim Merkezi, tahkim yargılamasının en etkin şekilde yürütülebilmesi için Milli ve Milletlerarası Tahkim Divanları ile Sekreteryaya' dan oluşan bir organizasyona sahiptir. İstanbul Tahkim Merkezi Tahkim ve Arabuluculuk Kuralları modern tahkim kuralları gözetilerek hazırlanmış ve 26 Ekim 2015 tarihinde yürürlüğe girmiştir. ISTAC Tahkim Kuralları, Seri Tahkim, Acil Durum Hakemi ve *ad hoc* tahkimlerde hakem atanmasına ilişkin modern düzenlemeler içermektedir.

Biz çalışmamızda İstanbul Tahkim Merkezi Seri Tahkim dışında devam eden tahkim yargılamasında verilen nihai karar niteliğindeki hakem kararlarını inceleme konusu yapacağız.

2 Hakem Kararı ve Türleri

Hakem Mahkemesi, tahkim yargılamasında genel olarak ara karar ve nihai karar olarak nitelendirilecek çeşitli kararlar vermektedirler. Hakemler tarafından uyuşmazlık konusu ile ilgili kendilerine çözümü için bırakılan hususlara ilişkin verdikleri kararlar, hakem kararı olarak kabul edilebilir. Bu kararın uyuşmazlığın esasına (*merit*) ilişkin olması gerekir.

İstanbul Tahkim Merkezi tahkim sürecinde çok çeşitli kararlar söz konusu olabilir. Milli veya milletlerarası tahkim divanın kendisine bırakılan bir hususta verdiği karar, hakem kararı değildir. Ancak uyuşmazlık konusu ile

ilgili olarak hakem veya hakemlerin elini dosyadan çektikleri nihai kararlar hakem kararı olarak nitelenebilir (Erdoğan, 2020).

2.1 Hakemlerin Ara Kararları

Hakemlerin tahkim yargılaması sırasında ön sorunlar hakkında verdikleri kararlar, hakemlerin ara kararı olarak nitelenir. Örneğin dava şartları veya zamanaşımı hakkında verilen kararlar gibi. Cebri icraya elverişli olmayan bu kararlar gerçek anlamda hakem kararı sayılmazlar (Erdoğan, 2020).

Ara kararlar yalnızca tahkim yargılamasında bir sonraki aşamaya geçme amacı ile oluşturulduğundan bizatihi iptal davasına konu olamazlar. Ancak, nihai kararlara karşı iptal davası açıldığında hakemlerce verilen hatalı ara kararlar da iptal sebebi oluşturması kaydıyla üst derece denetime tabi olabilir (Erdoğan, 2020).

Ara kararlar tahkim yargılaması sırasında bağlayıcı olsa da hakemlerin maddi anlamda kesin hüküm oluşturmayan ara kararlarından dönmeleri mümkündür. Buna karşılık zamanaşımı definin reddi gibi ön sorunlar hakkında verilen ara kararlarının kesin ve bağlayıcı olduğu ileri sürülmektedir (Erdoğan, 2020).

2.2 Hakemlerin Nihai Kararları

Tahkim yargılaması sürecinde tarafların dilekçelerinde ileri sürdükleri iddia ve taleplerle ilgili uyuşmazlığı kesin olan çözen kararlar, nihai karardır. Hakem mahkemesince verilen nihai karar usule yada esasa ilişkin olabilir. Esasa ilişkin nihai hakem kararları maddi anlamda kesin hüküm oluşturur. Buna karşılık böyle bir etkiye sahip olmayan usule ilişkin hakem kararından sonra aynı dava tekrar açılabilir. (Erdoğan, 2020)

2.3 Hakem Mahkemesinin Yetkisi Hakkında Verilen Kararlar

Hakem mahkemesi, temeldeki tahkim sözleşmesinden bağımsız olarak bizzat Tek Hakem yada Hakem Kurulunun yargılama yetkisi hakkında karar verir. *Kompetenz-kompetenz* (yargılama yetkisi üzerindeki yetki) olarak adlandırılan bu ilke, hakemlerin mahkemeye gitmeden kendi yetkilerine ilişkin her türlü itirazı karara bağlayabilecekleri anlamına gelmektedir (Özel, 2008).

ISTAC Tahkim Kuralları m.9(2) "*Tek Hakem veya Hakem Kurulu, Tahkim Anlaşmasının varlığı veya geçerliliğine ilişkin itirazlar da dahil olmak üzere, kendi yetkisi hakkında karar verebilir.*" hükmünü içermektedir. Benzer bir hüküm, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m.422 ve Milletlerarası Tahkim Kanunu m.7 (H) maddesinde yer almaktadır. Buna göre, ISTAC tahkim kurulu, kendi yetkisi hakkında karar vermeye yetkilidir.

Tek Hakem veya Hakem Kurulunun kendisini yetkili görmesi, tahkim yargılamasına devam edileceğinden usule ilişkin ara kararı niteliğindedir. Hakem mahkemesinin kendisini yetkili görmesine ilişkin kararı ancak esasa ilişkin nihai kararla birlikte iptal davasının konusu yapılabilir. Buna karşılık Alman hukukunda, hakem mahkemesinin kendisini yetkili kabul ettiğine ilişkin kararının taraflara bildirmesinden sonra ilgili tarafın bir ay içinde devlet mahkemesine başvurabilmesi yasal olarak mümkündür (Erdoğan, 2020).

Hakem mahkemesinin kendisini yetkisiz kabul ederek tahkim yargılamasına son vermesine ilişkin kararının usuli nihai karar olduğuna yönelik hakim görüş mevcuttur. Hakem mahkemesinin bu yöndeki nihai kararına karşı iptal davası açma hakkı usulen mevcut olsa da, tarafların uygulamada çoğu kez uyuşmazlığın esası hakkında karar verilmesi için doğrudan devlet mahkemesinde dava açma yoluna gittikleri görülmektedir (Erdoğan, 2020).

2.4 Geçici Hukuki Koruma Tedbiri Kararları

Devlet yargısında olduğu gibi tahkim yargılamasında da geçici hukuki koruma tedbirlerine ihtiyaç duyulabilir. Tahkim yargılaması sona erinceye kadar bazı deliller kaybolabilir veya bir taraf dava konusunu elden çıkararak hakem kararının infazını imkansız hale getirebilir. (Özel, 2008).

Yargılamanın başında henüz uyuşmazlığı çözecek hakem yada hakemler atanmadan geçici hukuki koruma tedbiri ancak mahkemeden talep edilebilir. Ancak ISTAC Tahkim Kuralları m.31 uyarınca taraflar hakem ataması yapılmadan önce Sekreteryaya Acil Durum Hakemi ataması yapılmasını talep edebilirler. Acil durum hakemi ataması yapılabilmesi için tahkim sözleşmesinde tarafların acil durum hakemi atanamayacağını kararlaştırmamış olmaları gerekir. ISTAC Acil Durum Hakemi Kurallarına göre Divan Başkanı tarafından atanan Acil Durum Hakemi geçici hukuki koruma tedbiri kararını verir.

Tek Hakem veya Hakem Kurulu göreve başladıktan sonra koşulların bulunması halinde geçici hukuki koruma kararı verilmesi talep edilebilir. Geçici koruma tedbiri talep edilen Tek Hakem veya Hakem Kurulu, dosyanın durumuna göre bu talebi kabul veya reddedebilir. Tek Hakem veya Hakem Kurulu, geçici hukuki koruma tedbirini uygun bir teminat gösterilmesine bağlı kılabilir (Akıncı, 2020).

ISTAC Tahkim Kuralları m.31(4) hükmüne göre, dava dosyasının Acil Durum Hakemine, Tek Hakem veya Hakem Kurulu'na havalesinden önce veya sonra tarafların mahkemeden de geçici hukuki koruma talebinde bulunmalarında bir engel yoktur. Tarafların böyle bir taleple mahkemeye başvurmaları tahkim anlaşmasına aykırılık teşkil etmeyeceği gibi, tahkim anlaşmasından feragat anlamına da gelmez (Akıncı, 2020). Hatta Hukuk Muhakemeleri Kanunu m.414(5) hükmüne göre, Tek Hakem veya Hakem Kurulu, mahkemeler tarafından verilen geçici koruma tedbir kararlarını değiştirme veya ortadan kaldırma yetkisine sahiptir. Avrupa ve Amerika'da "*severability or separability of arbitration clause*" olarak ifade edilen kurala göre hakemlerin asıl sözleşmenin hükümsüzlüğüne karar vermeleri tahkim şartının geçersizliği sonucunu doğurmaz (Kalpsüz, 2007; Taşkın, 2005).

2.5 Kısmi Hakem Kararları

ISTAC Tahkim Kuralları m.35(2) hükmünde Tek Hakem yada Hakem Kurulunun aksi kararlaştırılmadıkça kısmi karar verebilecekleri öngörülmüştür. Benzer bir hüküm Hukuk Muhakemeleri Kanunu 436(2) ve Milletlerarası Tahkim Kanunu 14(A) maddelerinde de yer almaktadır. Tek Hakem veya Hakem Kurulu, davada birbirinden bağımsız usuli taleplerin biri yada birkaçını hükme bağlayarak kısmi karar verebilir (Akıncı, 2020). Kısmi karar yolu ile, yargılamanın uzamasına sebep olacak bir veya birkaç talep nedeniyle karar verilme noktasına gelmiş diğer bağımsız taleplerin karara bağlanması da gereksiz yere ötelenmemiş olur.

Kısmi karar da tam karar gibi taraflar açısından kesin ve bağlayıcıdır. Hatta cebri icraya ve iptal davasına konu olabilir. Bu nedenle kısmi karar da tam karar gibi ISTAC Tahkim Kuralları m.35 hükmüne uygun olarak yazılmalı ve taraflara tebliğ edilmelidir (Erdoğan 2020).

3 Hakem Kararı Usulü

ISTAC Tahkim Kuralları m.34 ve devamı maddelerinde Tek Hakem veya Hakem Kurulu tarafından verilecek karara ait usuli hükümler yer almaktadır.

3.1 Kararın Verilme Usulü

Tahkim yargılamasını yürüten Tek Hakim, uyuşmazlığı çözer ve gerekçeli nihai kararı kendisi yazar. Uyuşmazlık Hakem Kurulu tarafından çözümlenecekse kurul üyelerinin hakem kararını birlikte müzakere ederek kaleme almaları gerekir.

Hakem Kurulu oybirliği ile veya oyçokluğu ile karar verebilir. Tahkim sözleşmesinde Hakem Kurulu'nun oybirliği ile karar vermesi gerektiğine ilişkin bir düzenleme getirilebilir. Bu konuda hakem kararın verilme usulünü düzenleyen ISTAC Tahkim Kuralları m.34(1) herhangi bir hükmü "*Uyuşmazlığın Hakem Kurulu tarafından çözümlendiği hallerde Hakem Kurulu, oyçokluğu ile karar verir.*" denilerek, tarafların aksine düzenleme ile oybirliği şartını getirebileceği düzenlenmiştir. Ancak Hukuk Muhakemeleri Usulü m.433 (1) "*Taraflarca aksi kararlaştırılmamışsa, hakem kurulu oy çokluğuyla da karar verebilir.*" şeklinde özel hüküm getirmiştir. Bu durumda tahkimde taraf iradelerine üstünlük tanınarak ISTAC yargılamasında da tahkim sözleşmesinde kararın oy çokluğu ile verilme usulünden başka bir usul olarak oy birliği şartını öngörmelerini geçerli ve mümkün görmek gerekir. Hakem sözleşmesinde böyle bir şartın mevcut olduğu durumlarda oybirliği sağlanamazsa hakem yargılaması sona erer (Yılmaz, 2012). Böyle bir nedenle tahkim yargılamasının sona ermesi durumunda, tahkim konusu uyuşmazlığın çözümü tahkim yargılamasının yeniden mi başlayacağı yoksa artık tahkimden vazgeçerek Devlet yargısına mı başvurulacağı tartışılması gereken bir husustur.

ISTAC tahkim yargılamasında bazen oy çokluğu bile sağlanamayabilir Örneğin bir davada hakemin bir davanın reddine, diğeri kısmen kabulüne ve nihayet birisi de tamamen kabulü gerektiği görüşünde olabilir. Böyle bir durumda ISTAC Tahkim Kuralları m.34(1c.2) hükmü uyarınca karar, Hakem Kurulu Başkanı tarafından verilir. ISTAC Tahkim Kuralları m.34(1c.2) de öngörülen bu çözüm, oy çokluğunun sağlanmadığı hallerde tahkim yargılamasının yeniden başlamasına engel olarak tarafların zaman ve para kaybının önüne geçmiştir (Akıncı, 2020).

ISTAC Tahkim Kuralları m.34(2) hükmüne göre, karar Tek Hakem veya Hakem Kurulu tarafından imzalanır. Hakem kararına atılacak imza, kural olarak, ıslak imza olarak da ifade edilen el yazısı ile imzadır. Ancak 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu uyarınca hakem kararının güvenli elektronik imza ile de imzalanması mümkündür. Hatta COVID 19 Pandemisi nedeniyle ISTAC'da çevirim içi (online) yürütülen tarafların yüz yüze gelmediği tahkim yargılamasında güvenli elektronik imza ile kararı imzalamak daha pratik ve sağlıklı olur.

Hakem Kurulu'nun oy çokluğu ile karar vermesi halinde muhalif kalan hakem de kararı imzalayarak muhalif kaldığını belirterek ayrı bir muhalefet şerhi verebilir. Bunun yanısıra muhalif kalan hakemin karara imzası alınmadan sadece imzalı muhalefet şerhinin karara eklenmesi şeklinde bir uygulama da mevcuttur. Muhalefet şerhinde neden hakem kararına katılmadığı belirtilebilir. Ancak muhalefet şerhinde hakem kararının geçersizliğine neden olmamak için hakemlerin kendi aralarındaki müzakerelere ilişkin hususlara yer verilmemesi uygun olur (Akıncı, 2020).

ISTAC Tahkim Kuralları m.34(2 c.2) hükmü uyarınca çoğunluk sağlanmadığı takdirde sadece Hakem Kurulu Başkanı tarafından verilecek kararlarda sadece Başkanın imzası yeterlidir. ISTAC Tahkim Kuralları m.34(1c.2) uyarınca hakemlerden birinin geçerli bir sebep olmadan kararı imza etmeden kaçınması halinde, bu durum belirtilerek karar diğer hakemler tarafından imzalanır.

Tahkimin amaçlarından biri de uyuşmazlığın kesin ve icra edilebilir bir kararla çözüme kavuşturulması yönünde tarafların beklentisini karşılamaktır. Bunun için Tek Hakem veya Hakem Kurulu, icra edilebilir bir karar vermek için gerekli özeni göstermelidir (ISTAC Tahkim Kuralları m.34/3). Aynı zamanda özen yükümlülüğüne aykırılık hakemlerin hukuki sorumluluğuna da yol açabilir (Taşkın, 2005).

3.2 Kararın İçeriği

Hakem kararlarının zorunlu içeriği ISTAC Tahkim Kuralları m.35 hükmünde gösterilmiştir. Hakem Mahkemesinin vereceği kararın Türkiye’de hatta yurt dışında icra edileceği gözden uzak tutulmadan ISTAC Tahkim Kuralları m.35 hükmünde belirtilen içeriğe uygun olarak yazılması gerekir.

ISTAC Tahkim Kuralları m.35(1-a) hükmüne göre kararda tarafların ve varsa temsilcileri ile vekillerinin ad ve soyadları, unvanları ve adresleri gösterilir. Özellikle ortak girişim gibi davalarda tüm mecburi dava arkadaşlarının ad ve unvanlarının karara doğru yazılmasına dikkat edilmelidir. Kararda yer alan taraflarla tahkim sözleşmesinde yer alan tarafların adının birebir aynı olmasında gerekli özen gösterilmelidir (Akıncı, 2020).

Tahkim kararlarında gerekçe, son derece önemli ve tartışmalı bir konudur. Milletlerarası Tahkim Kanunu m.14/A-2 hükmünde “*kararın dayandığı hukuki sebepler ile gerekçesi*” nin hakem kararında yer alması gerektiği belirtilmiştir. Aynı hüküm HMK m. 436 (1-c) hükmüne de alınmıştır. ISTAC Tahkim Kuralları m.35(1-b) hükmünde hakem kararında “*kararın gerekçesi*” nin bulunması gerektiği öngörülmüştür. Gerekçede tarafların iddia ve savunmalarının özetlenerek, delilleri ile talep ve iddiaları değerlendirilmelidir. Değerlendirilen ve üstün tutulan delillere göre uyuşmazlık konusu hakkında nasıl böyle bir sonuca ulaşıldığının sebepleri açıklanmalıdır. Hakem kararlarının gerekçesiz olması veya yeterli gerekçe içermemesi kamu düzenine aykırı sayılmakta ve iptal nedeni olarak kabul edilmektedir (Topaloğlu, 2013). Buna karşılık milletlerarası tahkimde tarafların kararın gerekçesiz olması yönündeki anlaşmaları mümkün ve geçerli kabul edilmektedir (Özel, 2008).

Kararda gerekçeden sonra hüküm sonucu yer almalıdır (ISTAC Tahkim Kuralları m.35/1-c). Esasında hüküm sonucu, tahkim davasında tarafların taleplerini karşılayan kararın icra edilebilecek kısmıdır. Bu nedenle hüküm sonucu “*belirli bir bedelin ödenmesine*” veya “*ödeme talebinin reddi*” gibi net ifadeler taşınmalı ve kararın icrasında tereddüde yol açmamalıdır. Hüküm sonucunun gerekçeye aykırı olmaması veya gerekçe ile de çelişmemesi gerekir. Hüküm kısmında tarafların talebinden başka bir şeye karar verilmesi yada talep edilenden fazlaya hükmedilmesi kararı hukuken sakatlar.

ISTAC Tahkim Kuralları m.35(1-d) hükmüne göre kararda yargılama masraflarına ilişkin de hüküm kurulması zorunludur. Tek Hakem veya Hakem Kurulu, kendi ücretleri hariç yargılama masrafları hakkında da karar verir. Örneğin, duruşma salonu, tercüman veya bilirkişi veya hakem sekreteri ücreti gibi masraflar (Akıncı, 2020). ISTAC Tahkim Kuralları m.41 hükmünde yargılama masraflarının hangi kalemlerden oluştuğu gösterilmiştir. Hakem Mahkemesi, kural olarak davanın kabul veya ret oranına göre yargılama masraflarına hangi tarafın ne oranda katlanacağını da hükümde belirtir. Bununla birlikte Hakem Mahkemesi, yargılama masrafları hakkında karar verirken, uyuşmazlığın özelliğini ve tarafların tahkim yargılamasında hızlı ve daha az maliyetli sürdürmek için gösterdikleri çabalar da dahil olmak üzere tüm hal şartları dikkate alarak farklı bir oranlama esasını da kabul edebilir (ISTAC Tahkim Kuralları m.41/4).

ISTAC Tahkim Kuralları m.35(1-e) uyarınca hakem kararında tahkim yeri ve kararın tarihi de belirtilir. Tahkim yeri, açılacak iptal davası ve kararın tenfizinde belirleyici bir unsurdur. Hakem kararının tarihi ise kararın süresinde verilip verilmediği ve karar zamanasını açısından önem taşır (Akıncı, 2020).

3.3 Kararın Tevdii ve Tebliği

ISTAC Tahkim Kurallarına uygun olarak yazılmış hakem kararı ancak taraflara tebliğ edildikten sonra hukuki varlık kazanır (Boran Güneysu, 2014). Hakem kararları taraflar açısından bağlayıcıdır. Hakem kararının bu bağlayıcı etkisi taraflara tebliğ edilerek hukuki varlık kazandıktan sonra doğar.

Hakem kararı yazıldıktan ve hakemlerin imzaları tamamlandıktan sonra kararın aslı Sekreteryaya’ya tevdi edilir. Sekreteryaya, tahkim masraflarının tamamının, taraflar veya taraflardan biri tarafından ödenmesi koşuluyla imzalanmış kararı taraflara tebliğ eder. Tarafların talebi üzerine Sekreteryaya her zaman, kararın aslına uygunluğunu onayladığı nüshalarını taraflara verir. Karar nüshası, taraflar, temsilcileri ve vekilleri dışında kimseye verilmez. (ISTAC Tahkim Kuralları m.36).

3.4 Kararın Düzeltilmesi, Yorumlanması ve Tamamlanması

Tamamlanmış ve Sekreteryaya tarafından taraflara tebliğ edilmiş hakem kararı taraflar açısından kesin ve bağlayıcı etkiye sahiptir. Bu nitelikteki bir hakem kararının sonradan değiştirilmesi kural olarak mümkün değildir. Bağlayıcı etkiye sahip hakem kararına karşı ancak iptal davası yoluna başvurulabilir.

ISTAC Tahkim Kuralları m.37 hükmünde bağlayıcı hakem kararının istisnası olarak kararın düzeltilmesi, yorumlanması ve tamamlanması için Tek Hakem yada Hakem Kurulu’na başvurma imkanı tanınmıştır. Ancak istisnai olarak tanınan bu yolla hakem kararı esastan değiştirilemez. Bu yolla sadece yazım ve hesap hatası gibi hatalar düzeltilir, karar verilmeyen taraf talepleri tamamlanır veya açık olmayan ifadeler hakkında karar verilir (Pekcanitez, vd., 2017).

Hakem kararlarının düzeltilmesi, yorumlanması ve tamamlanması yönündeki istisnanın kullanılması için mutlaka tarafların talebi gerekli değildir. Tek Hakem veya Hakem Kurulu, hakem kararındaki hesap ve yazım hatalarını, kararın verildiği tarihten itibaren 30 gün içerisinde re’sen düzeltebilir. (ISTAC Tahkim Kuralları m.37/1)

Taraflardan biri, kararın tebliğinden itibaren 30 gün içerisinde Sekreteryaya’ya başvurarak hakem kararının yorumlanmasını veya karardaki hesap ve yazım hatalarının düzeltilmesini talep edebilir ((ISTAC Tahkim Kuralları

m.37/2). Yine taraflardan her biri, kararın kendilerine tebliğinden itibaren 30 gün içinde yargılama sırasında ileri sürülmüş olmasına rağmen karara bağlanmamış talep sonuçları için tamamlayıcı hakem kararı verilmesi talebiyle Sekreteryaya'ya başvurma hakkına sahiptir (ISTAC Tahkim Kuralları m.37/3).

Sekreteryaya, yorumlanma, düzeltme veya tamamlayıcı hakem kararı verilmesine yönelik başvuruyu Tek Hakem veya Hakem Kurulu ile karşı taraf veya taraflara bildirir. Tek Hakem veya Hakem Kurulu, görüşünü bildirmesi için karşı tarafa 30 günü aşmayacak bir süre verir. (ISTAC Tahkim Kuralları m.37/4)

Bu sürenin bitiminden sonra en geç 30 gün içerisinde Tek Hakem veya Hakem Kurulu, kararın düzeltilmesi veya yorumlanması veya tamamlanması hakkındaki kararını verir. Tamamlama talep edilen hallerde Divan, 60 günü geçmeyecek şekilde daha uzun bir süre belirleyebilir. (ISTAC Tahkim Kuralları m.37/5). Düzeltme, yorum ve tamamlama kararları, hakem kararının eki olarak düzenlenir ve kararın ayrılmaz parçasını teşkil eder. Kararın verilmesi ile tebliği ile ilgili Kurallar, düzeltme, yorum ve tamamlama hakkında verilen kararlar hakkında da uygulanır (ISTAC Tahkim Kuralları m.37/6).

4 Sonuç

İstanbul Tahkim Merkezi, kurulmasından itibaren fazla süre geçmemesine rağmen Türkiye'de önemli bir alternatif çözüm merkezi olmuş, Türkiye'nin köprü görevini gördüğü Avrupa ve Asya bölgesinde bir çekim merkezi hale gelmiştir. Elbetteki bu başarısında Divan ve Sekreteryaya'nın özverili ve objektif yaklaşımlarının payı büyüktür.

ISTAC Tahkim Kuralları da dünyadaki modern merkezlerin tahkim kuralları da gözetilerek hazırlanmış son derece adil ve somut çözüm odaklı kurumsal tahkim modeli oluşturmuştur. Özellikle hakemlerin karar verme usulünde çoğunlukla karar alma usulünü öngörerek çoğunluk da sağlanamazsa Hakem Kurulu Başkanın kararının geçerli kabul edilmesi son derece yerinde ve başarılı bir düzenlemedir. Bu suretle çoğunluk dahi sağlanamayan hakem kararlarında kilitlenmenin önüne geçilmiştir.

Bununla beraber taraflarca hakem kararlarının oy birliği ile alınması şart kılınmış ise oy birliği sağlanamazsa tahkim yargılaması sona erer. Böyle bir durumda tahkim yargılamasının atanacak yeni hakemlerce yeniden mi başlatılacağı yoksa uyuşmazlığın çözümü için devlet yargısına mı başvurulacağı hususunda ISTAC Tahkim Kuralları'nda bir düzenleme yer verilmesi isabetli olur.

Kaynakça

- Akıncı, Z., 2020. **Milletlerarası Tahkim**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, s.816.
- Boran Güneysu, N., 2014. **Medeni Usul Hukukunda Karar**, Adalet Yayınevi, Ankara, 318 s.
- Erdoğan, E., 2020. **Hakem Kararlarının Kesin Hüküm Etkisi**, Yetkin Yayınları, Ankara, 309 s.
- Kalpsüz, T., 2007. **Türkiye'de Milletlerarası Tahkim**, Ankara, 172 s.
- Kuru, B., 2015. **Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı**, Legal Yayıncılık, İstanbul, 788 s.
- Özel, S., 2008. **Milletlerarası Ticari Tahkimde Kanunlar İhtilafı Meseleleri**, Legal Yayıncılık, İstanbul, 303 s.
- Pekcantez, vd., 2017. **Medeni Usul Hukuku**, On İki Levha Yayıncılık, 2989 s.
- Şanlı, C., 2013. **Milletlerarası Özel Hukuk**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 666 s.
- Taşkın, A., 2005. **Hakem Sözleşmesi**, Turhan Kitapevi, Ankara, 266 s.
- Topaloğlu, M., 2013. Tahkimde Kamu Düzenin Etkisi, INTERNATIONAL CONFERENCE ON EURASIAN ECONOMIES 2013, <https://www.avekon.org/papers/805.pdf>
- Yılmaz, E., 2012. Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Yetkin Yayınları, 1794 s.